

-5 JUN 1926
-5 JUN 1926

LORANT

CIMBORA

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓDALLA-
MOK EGYETLEN MAGYARNYELVŰ
KÉPES HETI GYERMEKLAPJA

FŐSZERKESZTŐ:
Benedek Elek

KÖNIG & RAYER OMARE

ROMÁNIA
5. ÉVF.
3. SZ. 1926.
117. VARSÓI KIADÁS

Téli hangulat.

— Irtá: MONOKY SÁNDOR. —

Nem látom a menny fészta kékjét,
Nem látom a fénylő napot.
Ködös homálynak szürke árnya
Borul fátyolként a világra:
A természet halott. —

Csonitá fagyott a földnek kérge,
Érckoporsóként rejtve el
Egész világot síri ágyán.
A fák szuzmarás, dermedt ágán
Madár nem énekel.

Csak a varjak bús káromgása
— Mint gyászének — hangzik felém.
Felkemre ül a kétség árnya,
Gondolva a nagy elmúlásra:
Miért is élek én?

A patakok futott csörgedezve,
A mezőn nyílt a sok virág;
Madár dalolt, amerre jártam
S a lelke mélyén zsongtak lágyan
Édes melódiák.

Bolyongtam a zöld erdő mélyén,
A százados fűgyfák alatt;
Mofos gyepágyon heverésztem,
Napsugár szűrt át a sötétben.
Boldog voltam s szabad.

Most rabmadárként, búslakodva
Nézem a bús természetet,
Mint ha lelkem is köd lepné be
S megállna szívem érverése
E nagy halott felett.

Szakadékos domb alján járva,
Távoll keres fekvőhelyem,
Egyszerre... kis fű gyöngye szára
Zöldellőn néz ki a hátára,
Mint élő sejtetem:

„Takarjon hár jég s hó lepellei,
Ember, ne félj, csak figyelj, remélj,
Boru után derűt kell várnod,
Nem lesz örök a te halálod,
Elmúlik majd a tél!”

(Vámfalu.)

EGÉRTÁNC.

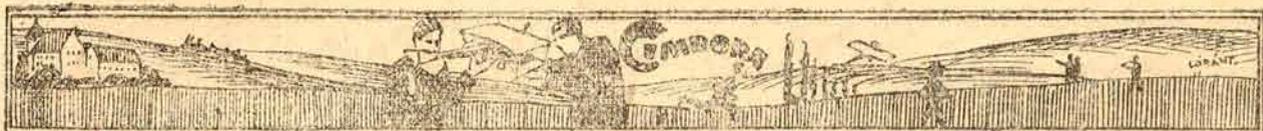
— Irtá: BENEDEK MARCELL. —

Volt egyszer egy főminiszter. A leggazdagabb ember volt az országban. A király mindig a leggazdagabb embert tette meg főminiszternek, mert azt gondolta, hogy az már nem akar több pénzt szerezni, megelégszik a dicsőséggel is. Rendszer rosszul járt ezzel a gondolataival, mert a leggazdagabb ember vagy még nagyobb gazdaságra vágyódott és meglapta az országot, vagy csakugyan a dicsőségen járt az esze, akkor meg háboruba keverte. Hanem hát ez a főminiszter, akiről most beszélek, sem a vagyonát nem akarta növelni, sem dicsőséget nem akart vásárolni a mások vérében. Olyan jó ember volt, hogy nem is maga szerezte a vagyonát, hanem csak örökölte. Híres rablólovagok voltak az ősei. Valahol a határszélen máig is megmaradt régi, rettegett fészkek: nagy folyó szigetében épült, magas tornyu, bevehetetlen vár volt az. A főminiszter sohasem látta, de azért teljes szolgálomelyzetet tartott benne, még fütette is télen

az uriszobákat, hogy akármikor ellátogathasson az ősi fészkekbe.

No, de nem is erről akartam most mesélni, hanem arról, hogy ez az áldott, jó főminiszter, aki éjjel-nappal az ország boldogításáért dolgozott, igen boldogtalan ember volt. Akár hiszitek, akár nem: az egerek okozták a boldogtalanágát.

Az az ország, amelyiknek ő volt a főminisztere, pompás buzát termett. Fővárosában százával emelkedtek a malmok, a gabonarakarok. Vasuton, hajón hordták oda s onnan tovább mindenfelé a rengeteg gabonát, a finom lisztet. Nem csoda hát, hogy a főváros éppen úgy tele volt egérrel, mint a legutolsó falu. Az egerek alagutakat vájtak minden házban minden falába, minden szoba padmentomába. Pincében, padlásban: mindenütt egér. Nagy urak kastélyaiban, a király palotájában egyaránt, furtak, rágsáltak, kotorásztak, kaparásztak. Éjszaka előmászta és fölászta az emberek

ágyára, hogy halálra ijedt tőlük, aki gyenge természetű volt. Cincogtak, szaladgáltak, táncmulatságot rendeztek a szoba közepén. A sötétben csak annyit lehetett hallani, hogy tánc közben hol egyik, hol másik esett hanyatt tompa puffanással. Akkor aztán egy kis halk kecmergés, kapirgálás — az egér szerencsésen talpraállott és járta tovább az egértáncot. Ha lámpát gyújtot az ember, szétszaladt a vidám társaság — ha eloltotta, egy perc múlva együtt volt mégint.

Nem használt ez egerek ellen semmi, de semmi. Az emberek sulyos aranyokon vásároltak macskákat; még tengerentúlról is hajóteher számra hozatták. Az egérfogó ott volt a koldus odujában — és szinaranyból, cimeresen — a királyi trónterem sarkában. Milliós pályadíjakat tűztek ki egérpusztító méregre. Hiába volt minden. Aki utazni ment, tudtán kívül egeret cipelt a táskájában s ahol éjszakára megszállt, a tulajdon egerében gyönyörködhetett. A bakák bornyujában tábornagyi pálcá helyett egér volt, a nyalka huszár mögött ott ült a nyeregben a sötét egér.

De ne higyjétek ezért, hogy az egész ország boldogtalan volt az egerek miatt. Kellemtelen volt ezt az örökös rágcsálást hallgatni, a károkat tűrni, az egértáncot nézni: dehát minden ember megszokta már gyermekkorra óta. Harcolt napról-napra az egerekkel, de közben dolgozott, élt, szeretett, örült, búsult, — mintha egér nem is volna a világon.

Csak a fő-miniszter nem tudta az egértáncot elviselni. Gyermekkorra óta gyűlölte, utálta az egeret. Meg akarta menteni tőle magát, buzáját. Ő tűzte ki a legtöbb pályadíjat, ő támogatta a legtöbb egérfogó-feltalálót. Mióta fő-miniszter lett, azóta meg éppen kötelességének tartotta, hogy ebben a harcban diadalmaszkodjék. Esténként halálos fáradtan roskadt az ágyában, de nem pihenhetett: abban a pillanatban halk kotorászás hallatszott jobbról is, balról is, a feje alól is, a mennyezetről is — aztán cincogás, futkosás, puffanás, az egerek járták éjjeli táncukat.

A fő-miniszter már csontig soványodott, szeme égett az álmatlanságtól, haja, szakállá időnek előtte megőszült. Nemhogy megszokta volna az egértáncot, mint más, mindenéjszaka ujnak, megdöböntőnek, hihetetlennek találta, hogy ilyesmi is lehet a világon. Egy napon

eléje állt hűséges főkomornyikja és így szólt hozzá:

— Kegyelmes fő-miniszter ur, ne haragudjék a szavamért, de nem nézhetem tovább a szenvedéseit.

— Tudsz valami szert az egerek ellen? — kérdezte felvillanó szemmel a fő-miniszter.

— Az egerek ellen nem — felelte a főkomornyik — az országot nem szabadíthatom meg tőlük, de kegyelmességedet igen.

— Engem, egymagamát? Hogyan? Az országból nem mehetek ki: arra minden miniszternek meg kell esküdni. Az országban pedig...

— Van egy hely az országban, amelyet sikerült megtisztítani az egerektől.

— Hol?

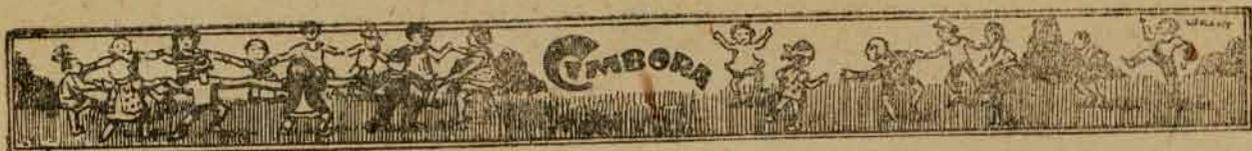
— Kegyelmességed birtokán. Az ősi vár az. Szigeten épült... Főkomornyik-kollégám azt írja, hogy az utolsó szál egeret is kipusztították s most hallatlan gondnal ügyelnek minden szállítmányra, levétközteinek mindenkit, aki a szigetre lép... szóval... oda többet egér nem teszi a lábát.

— Ha ez igaz volna... De nem. Ha igaz volna, akkor sem hagyhatnám el a helyemet. Az országnak tartozom a munkámmal... Itt kell maradnom az egerek között.

— Kegyelmes uram, bocsásson meg: az ország már régen beletörődött az egértáncba, talán meg sem tudna lenni nélküle. Az ország nem hálálja meg Kegyelmességednek, hogy éjnapot összetéve fáradozik érte. Kegyelmességed beleöregedett, belefáradt a küzdelembe. Tegyen velem, amit akar, de én újra azt tanácsolom: ne törődjék az ország egereivel, menjen haza!

Egy álló hónapig duruzsolta ezt a hűséges főkomornyik a fő-miniszter fülébe. Akkor aztán nem bírta tovább a fő-miniszter a vágyakozást az ő egértelen ősi fészke után. Eh, igaza van a főkomornyiknak, — boldoguljon kiki a maga egereivel, ahogy tud, ő megy haza...

Éppen csak kinevezte hűséges főkomornyikját főispánnak, aztán lemondott a fő-ministerségről és sietett haza, az ősi rablóvárba. Semmit sem vitt magával, még egy zsebkendőt sem. Sőt a felvonóbidelelőtt levő házikóban tetőtől-talpig átöltözött s a régi ruháját sajátkezüleg dobta a vízbe. Az elébehozott ruhában vonult be az egértelen, boldog, nyugalmas otthonba. Szinte táncolva járt előtte a várbeli főkomornyik,

aki most látta gazdáját először életében, de azért tűzbe ment volna érte.

— Méltóztassék beszállani a liftbe, — mondotta a főkomornyik.

— Liftbe? — kérdezte bámulva a nyugalmazott fő-miniszter.

— Igenis! Liftet csináltattam a toronylakosztályhoz. Excellenciádnak a torony két legfelső emeletén van négy szobája... oda még akkor sem mászhatna fel egér, ha... amit nem hiszek...

A nyugalmazott fő-miniszter el volt ragadtatva ettől az ötlettől. Hátszobája a torony leg-tetején volt, kilencven méter magasságban. Az ablakából gyönyörű kilátás nyílt százezerholdas ősi birtokára, melyet a derék rablólovagok véres verejtéssel szereztek meg.

— Boldoggá fogom tenni a jobbagyaimat. — mondta könnyben uszó szemmel a kegyelmes ur.

Még aznapra odarendelte valamennyi gazdasztjtét és nagyjában megbeszélte velük, mit kell cselekedni, hogy a százezer holdon élő emberek boldognak mondhassák magukat, de megdöbbenve vette észre, hogy itt a határszelen számos új egérfogóról és egérintő méregről nem tud senki s ugyszólván a macska rendszer uralkodik még a nép között.

— Ez nem maradhat így, — mondotta sápadtan a kegyelmes ur. Az ország boldogításáról kénytelen voltam lemondani, de a jobbagyaim sorsáért felelős vagyok. Hiába értelen az én otthonom, ha az ő kunyhóikban tovább folyik az egér-tánc. Azonnal megteesszük a kellő intézkedéseket...

Késő estig dolgozott. Akkor fölment a hálszobájába, boldogan vetkőzött le és olyan boldogan bujt az ágyába, mint még soha életében. El akarta oltani a villanyt, hogy minél hamarabb leszálljon szemére az első édes, nyugalmas álom. Kereste a kapcsolót s eközben szeme véletlenül a szemközt levő ablakra tévedt. Az ablak fölött, a függönytartó rudon egy egeret látott végig szaladni.

Reggelig sem fért magához ájulásából. Ugy találtak. A szoba padlóján egész egér-bál nyomai látszóttak. Szerencséjére, ebből nem láthatott, nem hallhatott semmit.

— Otthonom sincs többé, — ez volt a kegyelmes ur első szava, amikor életre keltették. Szegény főkomornyik nem tehetett semmi-

ről, ő*jét akart. Nem is haragudott rá. Régi befolyása segítségével kinevezette tankerületi főigazgatónak. Aztán úgy, ahogy jött, valami nevetségesen csekély pénzzel a zsebében eltűnt az ősi várból. Esztendőig nem hallottak róla.

* * *
Telt, múlt az idő. A régi hűséges főkomornyik annyi pénzt szerzett a főispánsága alatt, hogy egyszer csak fő-miniszter lett belőle. Fő-miniszter korában beutazta az országot. Egy vidéki városba éppen négylovas hintón vonult be, bandériummal. Hát kit lát meg az utcán a népek között? A régi gazdáját. Nosza, megállíttatja a hintót, leugrik, odaszalad hozzá. Mert azért, hogy vagyont szerzett, mégis csak volt benne egy kis emberi érzés.

— Hogy kerül ide, kegyelmes uram?

— Itt lakom ebben a városban — felelte a volt főminiszter.

— Akkor addig egy tapodtat sem megyek tovább, amíg meg nem látogatom. Hol lakik? Üljön fel a hintómba.

A népek csodálkozva néztek, hogy a fő-miniszter felülteti hintójába ezt a szegény, öreg embert. Mert hát a régi, jóságos főminiszterre nem emlékezett már senki, nem ismerte meg senki.

Szűk mellékutcában állott meg a hintó s a két excellenciás ur, egy hitvány hónapos szobába mászott föl.

— Itt lakik kegyelmes uram?...

— Itt, mint albérlő. És boldog vagyok...

— Boldog... különben... meg is látszik az arcán... ilyen pirosnak, egészségesnek nem láttam soha... amikor... hm, hm...

— Ne emlegessük azt az időt, — mondta gyöngéden a volt miniszter. — Ami elmúlt, elmúlt. Ti küzdjete tovább... Én már megtaláltam a boldogságot.

— Hja, bizony, bizony, — mondta az ujdonsült miniszter, — nehéz küzdelem vár reánk... Hiszen tudja excellenciád... az egerrek... azonban örömmel hallom, hogy excellenciádnak sikerült itt egy szerény, de egermentes...

Elhallgatott, mert e pillanatban félreismerhetetlen kaparászás, rágcsálás hangja ütötte meg a fülét. Aggódva nézett volt gazdájára: milyen arccal türi ezt a hangot?

A nyugalmazott főminiszter derűs arcán egy izom sem rándult meg.

— Hogy sikerült egérmentes helyett találnom? Ezt rosszul hallottad, kedves kegyelmes uram. Van itt éppen annyi, mint másutt, de ezekkel nem törődöm. Ezek a házigazdám egerei. Semmi közöm hozzájuk. Táncoljanak, ahogy akarnak. Én nem vagyok senki és semmi. Boldog vagyok.

(Budapestl).

Kiábrándulás Eldorádóból.

Írta: CS. TKAI JÓZSEF.

Péter dologkerülő csavargó volt. Évről-évre faluról-falura járt, kéregetett, néha lopott is, de munkát sohse vállalt seholse. Irtózott a munkától. Kőborosa azonban nem volt céltalan. Hallott beszélni Eldorádóról, hogy egy pompás ország neve az. Eldorádóban sült galambok repülnek az éhes vándor szájába, a patakokban mézes tej csordogál, mákosrétesből van a hid, diósrétes a karfája. Eljutni ebbe az országba, ez volt Péterünk minden vágya.

Hogy, hogy nem, egyszer csak azon veszi magát észre, hogy benn van Eldorádó kelős közepében. Nem káprázat, nem álom. Pompás kuglóf-fák, pogácsa-bokrok és palacsinta-cserjék közt tortakazliak és piskótaboglyak kínálnak izletes szeleteket. Három nap, három éjjel evett, ivott Péter és, csodák csodája, nem fájdult meg a gyomra. A negyedik nap reggelén egy fehér kötényt, magas férfiú állott meg előtte, kezében egy hatalmas fehér lap, teleírva nagy számokkal.

Én vagyok a fizető pincér s ez itt a számlák. Minden elfogyasztott hus adag ára tételenként szerepel a jegyzékben, a torták ára is ott van. Az összeg kettőszáz arany. Fizess.

Ijedt, savanyu arcot vágott Péter. Erre nem volt elkészülve.

— Nincs egy vasam se, mondta.

— No, akkor lesz nemulass!

És már is egy ismeretlen erő taszítását érezte Péter és hiába forgott jobbra-balra, de koromsötétségben kívül egyebet sem látott.

— Hol vagyok? — kiáltotta, — de hallgatás volt a válasz. Órák hosszat botorkált a

barátságatlan sötétségben, amikor egy láthatatlan hang azt kiáltotta: »Dolgozz«!

— Ki szól hozzám?

— Ne kérdezd, nyujtsd a kezéd, kapsz egy csakányt és dolgozz szó nélkül!

Péter úgy érezte, mintha egy csakányt nyomtak volna a kezébe. Amikor egy kissé derengeni kezdett, látta, hogy szénbányában van. A láthatatlan ismeretlen újra megszólalt: Dolgozz. De mivel Péter még mindig nem fogadott szót, egy olyan taszítást is kapott hátulról, hogy önkénytelenül felemelte a csakányt s dolgozni kezdett. Egy kis idő múlva abbahagyta. — Dolgozz, hangzott fel mögötte.

— Fáradt vagyok, nem bírok többet, nyoszörögte Péter boszusan.

Csak ne kényeskedj, rajta!

Nyomaték kedvéért még egy alapos hátbavágást is kapott Péter barátom, aki, — bár kelletlenül, ismét felemelte a csakányt. Csak úgy hullott róla a veríték, amikor elhangzott a munkások vacsorához hívó harangja. Péter indult s a bánya bejáratánál, hosszú asztal mellett, a munkások között helyet foglalt. Senkise kérdezte, honnan jött, hogy hívják. A vacsora csak főtt krumpli volt, de százszor jobban ízlett az Péterünknek, mint Eldorádó akármelyik tortája. Mi tudjuk, miért, ugye?

Most már mindennap dolgozott Péter és, mint mondják, rájött a munka ízére. Ez az íz fűszerezi meg a száraz kenyeret is, de ennek a fűszernek a hiánya émelyítővé teszi a legfinomabb csokoládétortát is.

A hét végén zsoldjának nagy részét levonták Eldorádóbeli tartozásának törlesztésére. Sok hétig tartott, míg tartozását kiegyenlítette. Megért-e annyi veritékes fáradságot a három-napi Eldorádói dinom-dánom?

Megszokta, megszerette a munkát és megtanulta becsülni a munka eredményét. De nem is vágyódott ám többé Eldorádóba sohasem.

(Szombathely.)

A DAL.

Mi szárnyalóbb, mint a madár,

Mi főbb, mint a délszaki nyár,

Mi a szívet megszenteli,

S édes búval lesz az fell?

— *A dal, a dal, a dal...*

ERDÉLYI JÁNOS.

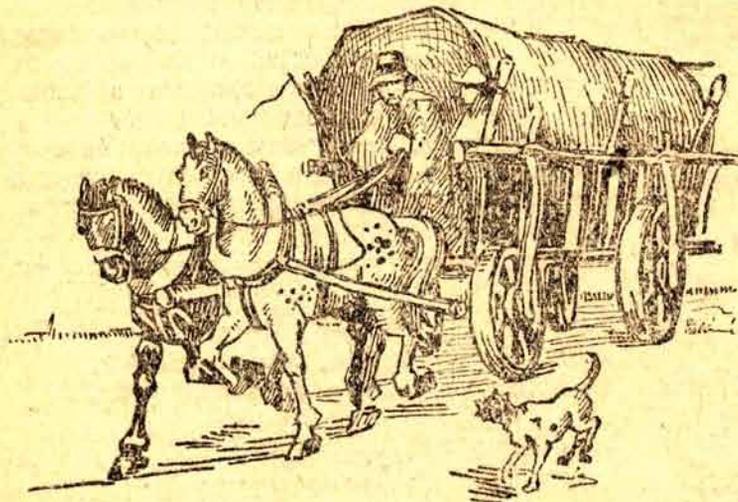
Szilasgy Bálint szép históriája.

Írta: Fábrián Gyula - Rajzolta: Fábriáné Biczó Ilona.

A losonci gyolcsos.

Az 1541-ik esztendő egyik szép szeptemberi délutánján, különös szekér közeledett Szilas felé. Jó nagy utazó alkalmatosság volt. Nagy erős kerekein ujnyi vastag abroncsok, az oldala erős barna tölgyfa. Négy erős félkörű kávájára erős, sűrű ponyva volt ráfeszítve, az eső, a nap, meg a por ellen. Valóságos kis házikó volt ez a szekér, amelyiken a legnagyobb utakat is meglehetett volna tenni. A szekér elején alacsony, tömzsi emberke ült. Kissé kövér arca piros volt, tömpe orra alatt macskabajusz diszlett. Hosszu fővege mellett rozmaring ág hajladozott. Az emberke erős kézzel tartotta a gyeplőt. Közbe-közbe különös kappan hangon rikoltozva biztatta a két erős friedlandi lovat, néha az ostort is suhogtatta felettük.

A kocsi mellett husz esztendő s legényke szedte a lábát, aki után torzonborz kicsi fekete kutya talpalt, kilógó nyelvvel. A kutyas minden verebét lelkesen medugatott, amelyik utjokba került. Némelyik vereb leült eléje a porba és megvárta, míg a harcias kis állat közel nem ért. Akkor nagy surrogással fölrepült a galagonya bokorra, a kutyas utána. Sokszor úgy belegabalyodott a bozótba, hogy a kocsinak is meg kellett állni és a gazdája csak nehezen kaparászta ki a tüskés ágak közül.

— Moderáld magad, Vigyázz! — kiált le kutyájára néha a gazda. Nincsen neked szárnyad, hogy verebekre vadász! Ugyan, Miso, csinálj már valamit, hogy ne ugráljon annyit az az állat!

Miso magához hívta a kutyát, a karjára vette. A Vigyázznak igen megtetszett ez az utazási mód és meglegedetten csaholt Miso karjaiban. Bánta is ő már a verebeket!

A szekér átrobogott a hidon és a kastély felé tartott. Amint a kastélybeli cselédség meglátta a kocsit, sietve futott össze, kitárta a kapu mind a két szárnyát és örvendezve állotta körül a járművet. Hárman is nyujtották a karjokat a vidor arcú emberke felé, hogy lesegítsék.

— Isten hozta, Filó uram! Csakhogy újra látjuk! De régen is járt erre! Mit hoz? Mi újság?

— Moderáljátok magatokat, hiveim! Ha összetéptek Filó plátyenikat, akkor ő nem tud semmit mesélni nektek. Pedig sok újságot hoztam. Nesze, Kata fiam! Levél az uradtól. Debrecenben van. Most építik ott a városházát. Ott hordja a követ, meg a maltert. Itt van kend is, Márton gazda? Láttam a fiát Kecskeméten. Szép hajdu lett belőle. Olyan kényes, hogy rám sem igen nézett. Neked, Pannikám,

selyem kendőt küldött valaki. No, ne pirulj el, rózsám! Fékom adta! Most látom csak, hogy milyen szép perszóna lett belőled.

Filó uramból nem fogyott ki a szó. Szegedtől egész Szilasig főszedett minden újságot, pletykát és hozott üzenetet, levelet. Amikor aztán nem maradt már a fejében, meg a zsebében semmi, akkor levelet, üzenetet vett át, amelyek egész Losoncig szóltak ennek, annak. Igézte, hogy minden rábizott dolgot pontosan elintéz.

Ilyen volt a posta Szeged és Losonc között. Nagyon jó, megbízható szolgálat volt az, csak az volt a baj, hogy kicsit lassu volt. Így egyszer a losonci Kriston uram újévre szép

rózsaszín malacot küldött jó barátjának Enyedi uramnak Szegedre Filó által. Filó ur vállalta is a megbizást, de mire Szegedre ért, nagy disznó lett az ujévi malacból. No, örült is Enyedi uram az ajándéknak. Le is ölette az ártányt, Filó urat is meghívta a disznótorra. A disznóból még két méteres hosszú füstölt kolbászt küldött is viszonzásul Kriston uramnak. A visszafelé tartó ut alatt azonban a kolbász nem lett nagyobb, sőt összeszáradt egy jó fél méterrel.

Amikor Filó uram végzett az udvari népességgel, az uraság szobájába indult. József ur már nagyon várta a gyolcsost.

— No, mi jót hozott a számomra, Filó uram?

— Semmi jót! Nagy, nagy ujságot mondok. Szeretném, ha Ferenc páter is itt lenne, amikor elmesélem. Nagy, országos dologról van szó. Hadd hallja ő is.

József ur azonnal elküldött a páterért. Amig megérkezett, Filó uram leveleket adott át József urnak, amelyeket kézművesek, kalmárok küldtek. Pénzt is hozott innen, onnan, gabonáért, borért, állatokért. A páter megörkezett. Leült komolyan az asztal mellé és megvárta, míg az apróbb ügyeket elintézték. Akkor Filó uram nagyot sóhajtott, fölnezt a mennyezetre, majd eltakarta az arcát és keservesen sirni kezdett. A két férfi meglepetten nézte a kesergő embert.

— Mi az? Mi baj? Mondja el már!

— Elveszett az ország! nyögött föl Filó ur. Elsírathatjuk, eltemethetjük. Elesett Budavára, az ellenség kezébe került! . . .

— Micsoda?! Elfoglalta a német? De hiszen török segítség is érkezett a vár felmentésére!

— Nem is a német ült be Budavarába, hanem a pogány! Azt pedig nem verjük ki onnan!

— Mondja el, hogy történt? — kérdezte József ur fájdalomtól reszkető hangon.

— Azt ugyis tudják, hogy a németek a budai polgármester árulása folytán, majdnem elfoglalták a várat. Akkor György barátunk sikerült megmenteni a várat, pedig még maga Izabella királyné is a némethez huzott.

— Tudjuk, ez még tavaszkor volt.

— Igen. Tavaszkor. Szent István napja után megérkezett a török sereg Buda vára alá.

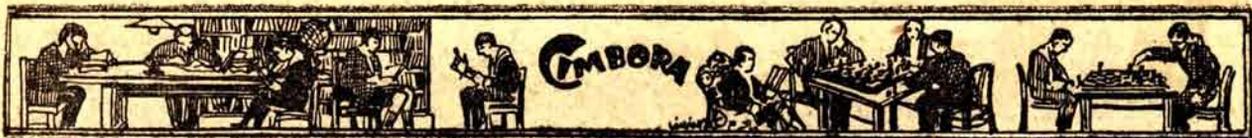
Maga Szulimán vezette. A németek rögtön eltakarodtak. Nagy öröm kerekedett a magyar védőseregben. Aki csak tehette, szaladt törököt nézni. A szultán sátorát. A különös állatokat, tevéket, elefántokat, a szerezsen katonákat. A szultán a kised János királyt is magához parancsolta. György barát vitte be hozzá, fényes kísérettel. Az urak, a katonák ott hagyták az őrséget és paroláztak a pogány katonákkal. Ezek is nagy bámészan fölserglettek a várba. Mindent megnéztek, megcsodáltak, megdicsérték. A magyarok tejbe-vajba fürösztöttek őket. A törökök lassan minden fontos pontot megszállottak. Este, amikor a magyar trombitás a takarodót akarta lujni, hát csak félre taszigálta egy szerezsen sipos, kiállt a vár fokára és a törökök esti sipjeleit fujta el. A harangozót a Nagyboldogasszony templom tornyából egy török muezzim lehajította, majd kiállt az ablakba és hosszú vonító hangon énekelte: — *Allah il Allah* . . . Allah nagy és Mohamed az ő profétája! A törökök bezárták a vár kapuit, a visszaözlő magyarok nem tudtak bejutni, sőt a bentlevőket is rövidesen kiszorították. Mire feljött a vacsoracsillag, a töröké lett a vár.

Az uraság és Ferenc barát dermedten hallgatta az elbeszélést. József ur tért magához először. Keményen az asztalra ült.

— Eh! Mit! Megtette ezt a török máskor is! Bejött nyáron és télire kitakarodott. Lám, tizenöt évvel előbb Mohácsnál tönkretette egész seregünket, mégse maradt az országban.

— Az más volt, — szólt Ferenc páter megfontoltan. Akkor a török maga sem bírta fölfogni a győzelem nagyságát. Nem tudta, hogy csakugyan az egész magyar hadsereget tönkre tette. Szapolyai János serege épségben volt. Kelepcétől félt, inkább kivonult. De most . . . most, amikor Budavárát is elfoglalta, az nem mutat arra, hogy csak rövid időre jött be az országba.

— Igaza van atyám, erősítette Filó ur a mondását. A török megszállja Magyarországot és berendezkedik téli szállásra. Én ahogy megyek, úgy jön utánam a török sereg. Este, amikor megállunk és pihenőre hajtjuk fejünket, látjuk messze, messze az égő magyar falvak vörös fényét az égen. Holnap nagy uram is láthatja innen a kastély ablakából ezt a fényeséget. Holnapután erre futnak el a törökök

elől menekülő emberek ezrei. A rákövetkező este, ha hátrafelé nézek, a nagyuram égő faluja, kastélya festi vörösre az eget.

Nagy, kétségbeejtően nagy hallgatás támadt.

— Mit tegyek? Mit tegyek?

— Szedje össze arany, ezüst marháit, kincseit, Bálint urfit és induljanak velem együtt a Fehérvidékre. Vagy a gácsi, vagy a füleki várbán oltalmat talál, jól fogadnak ott mindenkit, akinek erős a karja és pénzt is visz magával.

— Nem megyek egy tapodtat sem! — kiáltott Szilasy József. — Kardot fogok és itt halok meg a portám küszöbén!

— Moderálja magát, nemzetes uram! Meghalni, az most a legkönnyebb. Életben maradni, az már nehéz, de hasznosabb az országnak. A nemzetes ur meghal, a törökök elvisszik magukkal Bálint urfit, janicsárt nevelnek belőle. Jó török harcos lesz, sok derék magyart pusztít el a föld színéről. Ezt akarja?

József ur kínosan felnyögött. Öklével verte a homlokát.

— Szólj hát, barát, mit cselekedjek?! Ha már halott emberré válok, gondoskodjál a tisztességes temetéséről!

— Uram, nincs okosabb tanács annál, mint amelyet ez a becsületes kalmár adott. De ha nem akar birtokától megválni, még élete árán sem, akkor hallgassa meg az én tanácsomat. Szedesse össze kincseit. Bizza rá erre a becsületes emberre. Bizza rá a legrágább kincset, a fiát is, küldje el vele Losoncra. Bálint tanuljon ott két esztendeig, amíg a quadriviumot is el nem végezte. Arra megerősödik teste, lelke, és szolgálhatja hazáját, úgy, ahogy az Isten rendelése lesz. Kegyelmed menjen ki a szárazkúti tanyára. Az öreg Mihály hűséges embere. Elrejtí. Ha a török martalócok eltakarodnak Szilasról és rendes katonaság érkezik, talán elő is jöhet. Azok is emberek...

— Nincs más választás?

— Nincs uram, — szolt Filó ur. Csak tesszen rám bizni mindent. A kincseket is, az urfit is. Nem fog az urlinak semmi baja történni. Szállítottam én már élő jószágot Losonctól Szegedig, amikor Kriston uram újvra egy...

— Jól van, jól van... Ha nincs más tenni való, akkor belenyugszom. Ez nem az én akaratom. De ime vihar keredik és az én akaratomat elkapja, mint a pelyhet. Pedig azt

hittem, hogy az én szándékomat nem hajlíthatja meg semmi sem. Csak arra kérlek, hogy Bálintnak ne mondjátok meg, hogy miért másítottam meg szándédomat és miért engedem el Losoncra. Ha azonnal megtudná az igazat, semmi hatalommal el nem lehetne vinni melőlem.

Manammal viszem Losoncra, jó szállást keresünk neki. Bejár a kollégiumba. Megvárjuk, amíg elmúlik a törgeteg a fejünk felett. Addig az urfi megemberesedik, haza jön, vagy vitéz lesz belőle!

— Ép ezért egy szót se. Ferenc páter menjen el Bálintért. Filó uram pedig keresse meg az öreg Tamás szolgámat. Jöjjön az is elem!

Tamás rövidesen ott volt.

— Öreg szolgám, mondá Szilasy, most hallottam Filó uramtól, hogy nagy veszedelem közeledik. A török elfoglalta Buda várát és a sereg Szilas felé tart. Pár nap, pár óra múlva talán rajtunk üthet valami martalóc sereg. Gondoskodnunk kell hát magunkról. Aranyamat, ezüstömet, drágaságaimat együvé rakjuk, azokat Filó uram Losoncon keresztül vagy Kékkőre, vagy Fülekre viszi, ott fiam számára megőrzi. Kend tudja leginkább, hogy melyek a legértékesebb jószágaim, hordja azokat össze, Filó urammal együtt csomagolja be és rakja kocsira.

Tamás meghajolt.

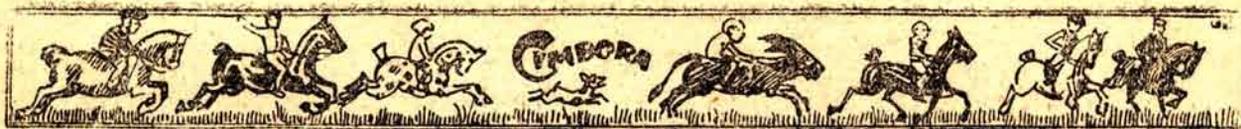
— Parancsolata szerint fogok cselekedni. Mehetünk, Filó uram. Kezdjük el a munkát.

Alig léptek ki a szobából, bejött Ferenc páter a két legénnyel. Az urfival és a jobbagygyal.

— Ugy látom az arcodból, hogy a páter már elmondta a jó ujságot. De neki köszönd meg, hogy meglágyult a szívem és Losoncra küdelek. Annyira kért, míg csak nem engedtem. Meg Filó uram is itt van, hazafelé tart, kényelmesen utazhatsz vele az ekkós szekéren. Péter is elmehet. Ez estétől fogva nem jobbágyom többé. Főlszabadítom. Csak arra kérem, hogy a míg Losoncon időzöl, ő is bejárjon az iskolába. Oltalmazzon, segítsen téged.

Bálint nyakába borult apjának. Péter kezét csókolt az uraságnak, nem szolt semmit, de becsületes szemé tisztán ragyogott és látszott rajta a nagy mélységes hála.

— Most elbucszunk egymástól, fiam,

Jer, hadd csókollak és áldalak meg, mielőtt elszakadok tőled. Hadd nézek mégegyszer a szemedbe, melynek csillagában az édes anyád szeme ragyogását látom. Ugy, fiam. És most még valamit mondok. El ne felejtsd, hogy nemesi vér folyik a szivedben! Ne hozz nevedre, származásodra szégyent! Isten veled...

Bálint sokáig nem tudott elszakadni apja ölelő karjaiból. De mégis mennie kellett. Készülni az utra, no, meg aludni is egy kevéssé. Összecsomagolta hát Péter segítségével kedves könyveit, Ferenc pátertől is érzékenyen elbucszott és boldogan aludt. Szegény, debogy is sejtette, hogy milyen irtózatosszerű veszedelem hömpölyög kedves faluja felé és hogy ő tulajdonképpen az elől a vihar elől menekül...

Tamás és Filó ur egész éjjel csomagolt. Oda settenkedett Nagypál ispán is és nézte, hogy mit csinálnak a szekerek körül. Ő is segített egyben-másban. Jól megnézett mindent.

Nagy, nehéz vassal kivert ládákat hoztak le és azokba rakták a sok értékes holmit. Három nagy ládát töltöttek meg és fölrakták azokat egy erős szekérre. Még Nagypál is emelte a nehéz vasládát, mert négy ember kellett ahhoz, hogy meg tudjanak vele birkózni. Amikor ezzel elkészültek, azt mondja Nagypál ispán Filó urnak:

— Hallja-e, Filó uram! Holnap én is elmegyek Szilasról. Máshová állok szolgálatba. Azt gondolom, hogy én is elkisérem a kocsikat egy darabig és vigyázok én is a ládákra, mert rablók támadhatják meg az uton. Nekem is jobb lesz, mert nem kell egyedül utaznom. Mit szól a szándékomhoz?

Filó uram gyanakodva nézett Nagypálra. De hát a sötétben nem látta az arcát. Nem szerette az ispánt.

— Ugy, hát velünk akar jönni egy darabig? Hát hiszen jól van. Én meg nem tilthatom. Velünk tarthat, ha Szilasy ur sem ellenzi.

— Tudja, Filó uram, az uraság haragszik most rám valamiért, de ez nem baj. Az országot mindenkié, az jár rajta, aki akar. Így hát fölösleges mást kikérdezni. Kegyelmeddel tartok.

Filó uram vállat vont: — Hát csak tartson velünk!

Az öreg Tamás megszólalt.

— Talán most már minden együtt vala. Én hát be is megyek a kastélyba és lefekszem. Nyugodalmassal jóéjszakát kívánok.

— Jó éjszakát. Én bizony itt maradok a szekereknél. Hát Nagypál uram nem fekszik még le? Löszönöm a segítségét, amit pedig nem is kértünk. Most már elmehet. Hé, Misó! Ide gyere! Föl a kocsira s vigyázz kutyával és ha valaki a szekér közelébe jön, csak vágd be a fejét azzal a baltával. Ne moderáld magad, akárcsak legyen is az. Csak a fejit, ott nem sántul meg.

— Talán még engem sem eresztess közel a szekérhez? — kérdezte csunya, mérges nevetéssel Nagypál uram. — Nem kell azokra a ládákra vigyázni. Senki se tudja, mi van bennük. Meg ha vigyázni kell rájuk, itt vagyok én!

— Már én csak annyit mondhatok, hogy a kincs rám bízott és az általam meg is őriztetik. Punktum.

Nagypál uram haragos dohogással hagyta ott a golyóst a kincses ládákkal együtt. Filó uram nem restelte a fáradságot, óvatosan utána lopakodott. No, elég különös dolgot látott. Az ispán nem tért pihenőre, hanem egy fekete lovat vezetett ki az istállóból, fölült rá és elvágatott, mint a szélvész. Filó uramnak sehogyan sem tetszett a dolog, csóválta is eleget a fejét, amikor visszatért a szekerekhez...

(Folytatása következik.)

Valikához.

Irta: KIRJÁKNÉ KOVÁCS EMMA.

*Mint egy fáradt gyermek, úgy jöttem tehozzád,
Nagy utakat tettem.
Kerestem mindenütt, amit elvesztettem...*

*Ugy simultam százszor, úgy kutattam vággyva,
Vajjon ki lehetne,
Ki forró fejemre, hűs kezet tehetne.*

*Csókolna gyöngéden, érintene óva,
Ugy elsirna vélem
Enyhítőn, szépítőn, mint valaki régen.*

*Szónélkül beszélénk, elmondanánk mindent
Egy kéz érintésben,
Könnny, jaj rejtett bánat... feloldódna minden.*

*Mint egy fáradt gyermek, úgy jöttem tehozzád
Megpihentem itten...*

Ezért az áldásért áldjon meg az Isten!

(Kendilóna)

Aki másnak vermet ás...

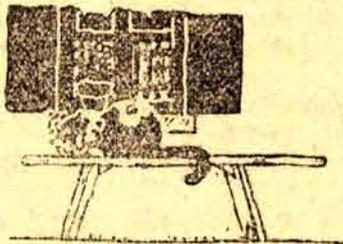
(Ücsike levele.)

Maga édes nagyapóka lelkem, bizonyosan már sok történetet olvasott, sőt tán írt is, amelynek a tanulsága, hogy aki másnak vermet ás, maga esik belé. Hogyne, hiszen már én is oly sokat olvastam ezzel a bölcs tanulssággal, hogy már a könyökömön jönnek ki a „másnak vermet ásott s maga esik belé” történetek, sőt ime, magam is írok egy éajta történetet, a melynek lefolysát a két szememmel láttam.

Ime:

Gyönyörű szép, verőfényes őszi nap volt. Stániczli-Czenczi néni rózsadombi kertjében elmerengve sétáltam, békére buzdító versen gondolkozván, amelyet az általam alapított „Pax” vagyis „Béke” önképzőkörben terveztem felolvasni. Mert, tetszik tudni, nagyapóka lelkem, a VIII. kerületi gimnázium I. a. osztályában békebarát osztálytársaimmal megalapítottam a Pax önképzőkört. Természetes, hogy azóta különösen nagy érdeklődéssel figyelem úgy az embereket, mint az állatokat, s látva látom, hogy az egyik 19, a másik egy híján 20. Irigy az ember is, s irigy az állat is. Ez is, az is irigyli a másik szerencsését, boldogulását, ahelyett, hogy örülne ennek, s higgye meg nagyapó, hogy ebből az irigységből támad a legfőbb veszekedés, verekedés, támadnak a háboruk is.

Ihol a példa. Stániczli-Czenczi néni Cirmos cicája, akiről nemrég írtam meg, hogy nem szándékosan, de halált okozóan fújt a kedves Mandiba kandíra, a fent jelzett verőfényes őszi napon az ablak előtti padon süttette magát a nappal.

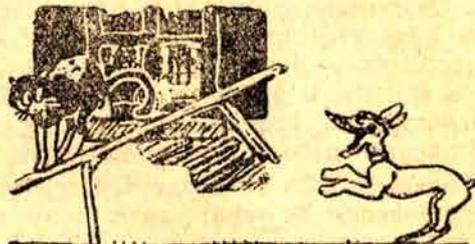

Hogy ezen mi irigyelnivalója lehet a Pufinak az előttem örök rejtelem marad. Mert, ugy-e, nagyapóka lelkem, a dolgától Pufi is lefekhetett volna a padra vagy enél inkább a puha gyepre s versenyt süttethette volna magát az áldott nappal.

— Ugy? vakkantotta halkán Pufi — délutáni

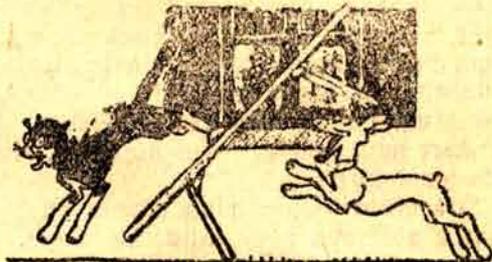
álmát szeretné aludni önagyasága? Hiszen vári csak, mindjárt elaltatlak én!

Cirmos tényleg épp elszenderült, de még nem aludt, fel-felnyitotta szemét, s a mint megpillantotta Pufit, az ő örökharagosát, nyomban fölkel s egy ugrással a pad tulsó végén termett.

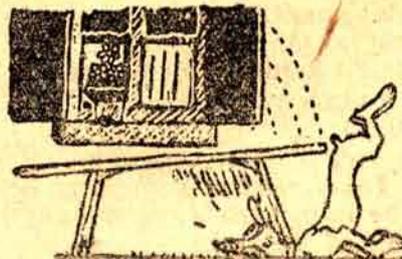

— Mit!? vakkantott most már haragos-haragosan Pufi, azt hiszed megugrasz előlem? Csaló-dol, drágám! Akkor te nem ismered Pufit.

Hiszzen, az lehet, hogy Cirmos nem ismerte Pufit, de az már bizonyos, hogy Pufi ur ismerte Cirmost, a ki csak arra várt a pad lefelé bittent végén, hogy Pufi neki ugorjon a pad másik végének s abba a pillanatban leugrott az édes anyaföld kebelére.

A szamar Pufi a helyett, hogy egyenesen utána iramodik Cirmosnak, nosza, neki ugrig a felbittent padnak, abban a szentséges szent hitben, hogy csak meglöki a padot s az fejbe csapja Cirmost.

Beszeg, hogy ennek éppen az ellenkezője történt, édes nagyapókám, s a visszabillent pad úgy fejbe sújtotta Pufit, hogy nagyot nyekkenve terült el az édes anyaföld kebelén, s ráadásul a pad két lába közé szorult a nyaka. Még ma is ott vinnayogna Pufi, ha én ott nem gondolkozom a békére buzdító versen, de, természetesen, én nem tartozom azok

közé az emberek közé, akik ilyenkor azt mondják: úgy kell neked! — s kárörvendve tovább haladnak, hanem szépen kiszabadítottam a Pufit a rab-ságból s csak ennyit mondtam neki szelíden: — Látod, látod, úgy jár az, ki másnak vermet ás: maga esik belé.

A másolat hiteléül: ELEK NAGYAPO.

Ihók.

Apró unokáinak meséli ELEK NAGYAPO.

Volt egyszer egy szegény ember s annak egy féleszü fia. Mit gondolt, mit nem a szegény ember, azt mondta a fiának:

— No, fiam, én eleget kihiódtam veled, kinlódjék más is, eredj szolgálni, hátha megjön az eszed másik fele?

Elment Ihók (mert így hívták a legényt), a szomszéd faluban elszegődött egy vén asszonynál, akinél három nap volt egy esztendő. No, ezt az esztendőt ki is szolgáltatta s a vén asszony nem sajnálta tőle a bért. Nem ám, adott neki egy tüt.

Hiszen ez éppen elég volt Ihóknak: nagyvigan ment a tüvel hazafelé. Amint ment, megdélt, utólért egy szénás szekeret s mit gondolt, mit nem adta bolond legénye, a tüt beleszurta a szénába. No, ha beleszurta, el is tűnt a tü egyszeribe.

— Hó, hó, gazduram! — kiáltott elé Ihók a gazdának — álljon meg!

— Mi baj, fiam?

— Az a baj, hogy egy aranyszálat a szerbe dugtam s most nem találok.

Mit tehetett a gazda, megállott, tüvé tették a szénát s hát csakugyan találtak is egy tüt.

— Talán ez volt az aranyszál, he? — kérdezte a gazda.

— Ez, gazduram ez! örvendezett Ihók.

— No, bizony, ha ez, akkor nesze! kiabált a gazda s jól eldöngette Ihókot.

Hazament Ihók, kérdi otthon az apja, hogy mit szolgált. Mondja Ihók, hogy mit, azt is elmondja, hogy járt, mint járt.

— Oh, te bolond, te — mondja az apja — a kalapod mellé kellett volna szurnod a tüt!

Hiszen majd úgy teszek másszor, — fogadkozott Ihók.

Másnap újra elment szolgálni, ott is három nap volt az esztendő s most egy ekevasat szolgált. Bezzeg az ekevasat a kalapja mellé szurta s majd kitört a nyaka, amig hazaért.

— No, fiam, mit szolgáltál? kérdezte apja.

— Én bizony egy ekevasat s ahogy kend mondta, a kalapom mellé szurtam, de majd kitört a nyakam, amig hazajöttem.

— Oh, te bolond, te! Kötéllal a hátadra kellett volna kötnöd s úgy hoznod haza.

— Se baj, édesapám, máskor úgy teszek.

Harmadszor is szolgálni ment s akkor egy borjat szolgált. Bezzeg ezt a hátára kötötte s bizony hogy a borju meg is fulladt az uton.

— Oh, te bolond, te, — szidta az apja — nem kellett volna ezt a hátadra kötnöd, hanem szépen hazavezetned, itthon aztán bekötötted volna a pajtába, a jászol mellé, s szénát meg vizet tettél volna elébe.

— Sebaj, édesapám, majd úgy teszek másszor!

Negyedszer is szolgálni ment Ihók s akkor, akár hiszitek, akár nem, egy leányt szolgált. Bezzeg, hogy a leánynak kötelet vetett a nyakába s úgy vezette haza, ott a pajtában a jászol mellé kötötte, szénát meg vizet tett elébe. Azzal, mint aki jól végezte a dolgát, bement a házba.

— No, fiam, mit szolgáltál?

— Én bizony egy leányt.

— Hol az a lány?

— Hehehe, hát bekötöttem a pajtába, szénát meg vizet tettem elébe, amint éds apám tanácsolta.

— Oh, oh, te bolond, te! Eredj s vezesd be szépen azt a leányt. Itt annak a helye.

Bezzeg, hogy Ihók bevezette a leányt a házba s még aznap megtartották a lakodalmat. Holnap legyen Ihók a vendégetek.

(Kisbacon)

Étessétek az ég madarait!

— Hermann Ottó után. —

Amikor a kegyetlen tél betemeti a földet s a vizet ismét vastag jégkéreg vonja be: az ég madarai is beszorulnak a szérüskert sövényeire, az udvarokba és faluhosszat az utra, hogy valami eledelhez jussanak. Még a varju is bevonul: felborzolt tollal ott gubbaszkodik a ház ormán és csak néha-néha hallatja rekedt kiáltását. A jámbor cinege pedig beszáll az eresz alá, hogy a gerenda hasadékaiban keresse az alvó rovar; néha meg épen az ablakra száll, mintha kopogtatná.

Most már azt kérditek tőlem, hogy mit és hogyan adjunk nekik? A ház végében, a szérüskertben, ahol valami csendesebb hely van, melyre nem jár a majorság, sem az örökké éhes, falánk malac, ott néha fel kell vágni egy-egy érett tököt, hogy a cinege hozzáférhessen a magjához.

Egy kis ocsu mindig akad; hát azt is kell szórni, megpótolva egy pár marék törekkkel a szénapadlásról, amelyben sok a fűmag. Ez a szegény sármánynak, pi piskének jó eledele. A jó gazdasszony könyörületes szive juttathat egy kis kölest, néha napján egy kis kendermagot is. Aki pedig gyönyörködni akar a kis madarak vendégségében, az a kert alkalmasabb helyén vastagabb végével leszur hegyesre faragott póznát és reányársal magjával fölfelé egynéhány napraforgót. Hogy terem aztán ott minden madár! Hogy kopácsolla ki és hánytorgatja a kövér magot!

Mikor pedig a napraforgó tányérja üres, akkor a jó gazda leönti olvasztott faggyuval és behinti, benyomkodja kendermaggal, A pózna csucsán szalmaernyő

legyen, hogy a macska se tehessen kárt. Ha elfogyott a napraforgó, közepén átfurt deszkát tegyetek helyébe és arra szórjátok a madaraknak szánt eledelt.

Szeressétek a madarakat! Védjétek őket, mert csak a tudatlan, vagy a gonosz ember bántja, üldözi a madarat. S ott, ahol a madarakat üldözik, hangtalan lesz a vidék, elszaporodnak a bogarak s nagy kárt okoznak.

Jutassatok hát néha könyörületes szívvvel morzsát az ég madarainak. Hadd zengjék dalaikat az erdőn, mezőn, kertekben, ligetekben. Hadd dicsérjék dalaikkal az Istent.

(Budapest.)

Szegény madárkák!

*Csipp, csipp, hull a hó,
Éhezünk, fázunk.
Csipp, csipp, hideg van
S nincs meleg fázunk.
Nincs a fán levél,
A keriben virág,
Hideg, fagyos lelt
Az egész világ.*

*Jó fiuk, leánykák,
Könyörüljétek,
A koldus sem él
Ily bus élelet.
Ami Isten adott,
Adjatok nekünk —
S nektek szól tavasszal
Első énekünk!*

ECEK NAGYAPÓ

(Kisbaczon)

Elek nagyapó kis krónikája.

Jelentés a nyári beszámoló és a rajzpályázatáról.

A múlt évben nemcsak a nyári vakációról való beszámolóra hirdettem pályázatot, de a rajzpályázatra is. A beszámolóban körülbelül ötvenen vettek részt, de csak negyvenháromnak érkezett be a műve a szeptember végéről október végére hosszabbított határidőre. A rajzpályázatban összesen 10-en vettek részt. Mind a két pályázat eredményével meg vagyok elégedve mennyiség és minőség dolgában egyaránt. Mind a két pályázatnál két osztályzatot állapítottam meg, a harmadik osztályzatra már — örömmel állapítom meg, — nem volt szükség.

A beszámoló pályázatnál 29-en érdemelték első osztályzatot, nevezetesen: Kun Aladár, Bethlen Gábor, Jerzsák Izabella, Wlachovszky Jenő, Jodál Gábor, Kun Jancsi, Labud Anti és Józsi, Leitner Veronka, Román József, Rafael Klára, Horváth Sarolta, Rados Ibolya, Rados István, Beretzky András, Szilágyi László, Eröss Alfréd, Dénes Ibolya, Gergényi Ferenc, Szilvássy Károly, Bocsánycz Gizuska, Páska Judith, Márkos Ferenc, Kiss Margitka, Lázár Róbert, Balogh Bözsike, Huszár Károly, Fekete Emma, Daragus Ibolyka és Juhász István.

Második osztályzatot kaptak: Peltzer Márta, Tima Endre, Benedek József, Szabó Gyuszi és Jenőke, Fodor László, Kovách Piroška, Fried Gábor, Sándor Erzsike, Bán Irén, Sámson Ákos, Román Tífi, Fekete Juci, Senensteb Olga és Hirsch Gizli.

Amint emlékezhetek, tíz könyv volt jutalmul kitűzve, minthogy azomban 29 pályázót illetve meg a könyvjutalom, sorshuzás utján részesült a kiadóbácsi hozzájárulásával 15 pályázó könyvjutalomban. Ezek a szerencsések a következők:

Kun Aladár, Temesvár; Leitner Veronka, Déva; Beretzky András, Egresfő; Szilágyi László, Szilágycseh; Jodál Gábor, Székelyudvarhely; Bocsánycz Gizuska, Szamosújvár; Lázár Róbert, Marosvásárhely; Márkos Ferenc, Brassó; Huszár Károly, Abafája; Szilvássy Károly, Szinéváralja; Balogh Bözsike, Déva; Juhász István, Nagyenyed; Wlachovszky Jenő, Rozsnyóbányatelep; Bethlen Gábor, Nagyenyed; Kiss Margitka, Tasnád.

A rajzpályázatnál 13-an érdemelték első osztályzatot és heten második osztályzatot.

Első osztályzatot érdemelték g. következők:

Kovács Jolánka, ifj. Venczel József, Eröss Alfréd, Pataky Pál, Kiss Margit, Sárossy Béla, Gergényi Ferenc, Tima Endre, Kondray Gerő, Petyelán István, Nedocky György, Jodál Gábor és Fekete Emma.

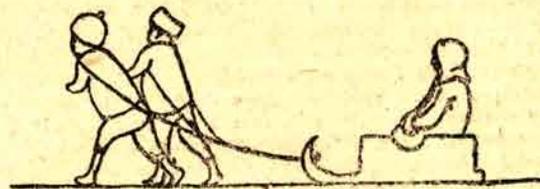
Második osztályzatot érdemelték: Csák Géza, Bartók Ferenc, Klinger Ilona, Stark László, Berger Kálmán, és Nagy Margit.

Az első osztályba sorozottak rajzaiból a sokszorosításra alkalmasabbakat az év folyamán közölni fogom a Cimborában. Van az első osztályba sorozottak között is egyiknek-másiknak sokszorosításra nem alkalmas rajza, ilyenek a színes képek, amelyek a sokszorosításnál nem érvényesülnek eléggé.

A második osztályba sorozottak között Klinger Ilona rajza, mint rajzok megérdemelnék a közlést, ha fussal volnának rajzolva, de mint halovány, ceruza rajzok, nem alkalmasak a sokszorosításra. Minthogy tíz könyv volt kitűzve, sorshuzás utján a következő tíz pályázó kap jutalmkönyvet: Fekete Emma, Máramarosziiget; Gergényi Ferenc, Kolozsvár; Eröss Alfréd, Temesvár; Tima Endre, Zilah; ifj. Venczel József, Csikszereeda; Kovács Jolánka, Hegyközujlak; Sárossy Béla, Madfalva; Kondray Gerő, Marosvásárhely; Pataky Pál, Buzásbocsárd; Nedocky György, Kolozsvár.

Az idén, ha élek, megismétlem mindakét pályázatot.

ELEK NAGYAPÓ.

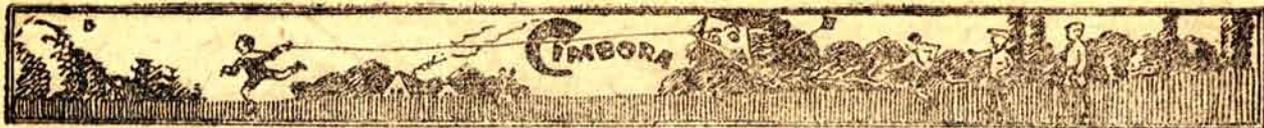
Kovács Jolánka.

A kis gavallérok.

Kovács Jolánka (Hegyközujlak) pályaműve a Cimborá múlt évi pályázatán

Bánat, sors csapása
A gögös embert megalázza.

REVICZKY GYULA.

Elek nagyapó üzeni:

A jókívánságoknak valóságos áradata özönlött be a kisbaczoni házba karácsony és újév ünnepein. Ez az áradat nem rombolt, de épített: megerősített abban a hitben, hogy nem estem s nem élek hiába. Néha-néha nem akarok hinni a szememnek: lehet-e ges-e, hogy egy ember felé annyi sok ezer szív szeretete szálljon minden alkalommal s alkalom nélkül is szüntelen? Nem, ez nem álom, ez eleven valóság. A ti hálás szívetek szeretete megaranyozta életem alkonyát. Áldjon meg a jó Isten ezért édes unokáim!

Simay Irén, Puf. Ellátad: az én juttam a végzett munkáért sok ezer gyermeknek a szeretete, amint hogy a leszegényedett Erdélyben egyéb jutalomra az író ember nem igen számíthat. A rajzod igen sikerült, de szeretném, ha újra rajzolnád, vagy erősebb ceruzavonásokkal, vagy tussal, mert ez a halvány ceruzarajz még halványabb lenne az újságban. Visszaküldtem a rajzot, remélem, megkaptad. — **Kelemen Elvira, Puf.** Olvastam az Irén levelében a te nadselü gondolatodat, mint tréfálad meg őt. Kedves tréfa volt s ilyen ártatlan nadselü gondolatot ezután is termelhetsz. Kíváncsian várom, hogy a nadselü gondolatodat mivel jutalmazta a Mikulás és a Jézuska? — **Szabó Annuska, Kolozsvár.** Ne félj, nem itéllek meg azért, hogy oly későn szólalsz meg, bár nem értem a bátortalanságodat, mert láthattad az üzeneteimből, hogy minden unokámnak örömmel válaszolok és azt szeretem, ha mennél többen és mennél többször írnak nekem. Hát csak írjál bátran, szeretettel láttak undkám seregében. **Schiller József, Kovászna.** Eppen ezer esztendeje, hogy nem mosolyogtak rám szó-kerek belülről. Mi volt az oka, e hosszú hallgatásnak? — **Fodor László, Algyógy.** Várom a „legközelebbi” leveledet”. — **Janovitz Lili, Kolozsvár.** Öröndök, hogy tetszett a ked. Jakab Miklósné Klára c. elbeszélése s te is megtanultad belőle, hogy azért, mert egy kislány szegény és az anyja cseléd, nem szabad kicsufolni, mert az neki nagyon fáj, hogyne fájna! S természetesen, nem szabad kicsufolni a velünk nem egy hiten lévőket, mert ha nem tiszteljük a más hitét, hogyan kívánhatjuk, hogy tiszteljék a mi hitünket? Nem te vagy az egyellen, aki egy unalmas órában jöttél rá, hogy milyen érdekes olvasmány Tamásnak az érdeklődése. Ebből meg az a tanulság, hogy nem szabad valamely olvasmányról pusztán a címe után azt hinni, hogy unalmas és el se olvassuk. Egyébként arról megnyugtathatlak téged és megnyugtathatom minden olvasó-lásradat, hogy a Cimborában elolvasásra nem érdemes olvasmányt, amíg nagyapó fogja szerkeszteni, nagyító-üveggel sem fogtok találni. A kiadóbácsi, ha van belőlük felesleges példány, pótolj a 15–18. számot. — **Labud Anfi és Józsi, Gyulafejérvár.** A keresztretjvény megfejlesztésében magam sem vagyok oly járatos, hogy rövidesen megmagyarázhatnám nektek. Nincs más mód, minthogy törjétek rajta a f. jeleket. Az lesz az igazi öröm, ha a magatok emberségétől jöttök rá a megfejlesztés módjára. Mire ezt az üzenetet olvassátok, valószínűleg Pesten leszek, ha ugyan a nagyhavazások ide nem rekesztenek. — **Fritsch Ferenc, Kolozsvár.** Délután jársz iskolába, emiatt még késő éjszaka is tanulnod kell, mert a délelőtt nem elég arra, hogy megtanul

a leckédet. Hát bizony, sokkal nehezebb a mai diáknak a dolga, mint volt az én időmben. De jó az Isten s ad erőt és egészséget nektek, hogy le ne roskadjatok a nehéz munka alatt. A kiadóbácsinak írtam, hogy pótolja a 25. számban nyert könyvet. — **Schenk Dezső és Károna Béla, Léczfalva, Háromszék m.** A kiadóbácsi pótolja a 38., 39., 44. és 47. számot. — **Kirdy Lili és Évi, Kolozsvár.** Ugy örültek a nagyapó üzenetének, mint az első hónap, de a husz fokos hidegnek alig örültek, bár igazatok van abban, hogy a hidegnek is megvannak a maga örömei, mert lehet korcsolyázni. Én, fájdalom, ezzel nem vigasztalhatom magamat, mert rég volt, igen rég, amikor nagyapó korcsolyázott. Most már egész nap bent ülök a jó meleg szobában s irok és irok reggelől estig. — **Kovács Piroska, Nagyenyed.** Öszintén bevallod, hogy azért nem írtál, mert lusta voltál s azt hiszed, ez közös hibája az enyedi gyerekeknek, mert látod a Cimborá üzeneteiből, hogy ritkán írnak. Pedig, szerinted, éppen az enyedieknek kellene a legszorgalmasabban írni levelet nagyapónak aki egy felejthetetlen napot szerzett nektek. Lásd, én erre nem is gondoltam s nem is veszem rossz néven, ha valamelyik unokám ritkábban ír, mert jól tudom, hogy ma minden gyermeknek sok, igen sok a tanulnivalója. Te azonban ne vigasztald magadat azzal, hogy a „lőbbiek sem jobbak”, mint te, hanem csak írjál, amikor írhatasz s buzdítsd enyedi lársaidat, hogy néha-néha gondoljanak nagyapóra is. — **Radó Mária és Klára, Marosvásárhely.** Nagy érdeklődéssel olvassátok a Tamás érdeklődiket és Öcsike nadselü gondolatait s ez így van rendén, ha nemcsak a vig, hanem a komoly olvasmányaok is tetszenek. A rejtvény megfejlesztés beküldésének határidejével nem vagyok tisztában, mert mindig az előző hónap rejtvényekre vonatkozik a fizetked. Pótló és névrejtvények sorra kerül. — **Janovitz Éva, Kolozsvár.** Az első levelet írod és arra is alig jut idő a sok tanulnivaló miatt. Istenem, Istenem, hát még a negyedik elemi osztályban is oly sok a tanulnivaló? Hát csak oszd be helyesen az időt s akkor jut idő a levélírára is, ami éppen olyan fontos, mint akármelyik tantárgy. — **Tóth Károly, Dicsőszentmárton.** Már több mint egy éve, hogy megrendelte apukád a Cimborát és még csak most mutatkozol be. Nem baj, jobb később, mint soha s a fő, hogy őszinte szeretet mosolyog felém a leveledből. — **Pelizer Mária, Székelyudvarhely.** Amint láthatad, már ki is hirdettem a rajzpályázat eredményét. Kér, hogy olyan halványan rajzolj meg a pályaműveidet, mert például tussal megrajzolva, azt hiszem, egyik-másik közölhető lett volna. A szőrejtvény megfejlesztését közöld velem, illetőleg írd újra a rejtvényt a megfejlesztéssel együtt. — **Wolf Herman.** Január elsejétől a szüleid nem akarják járattatni a Cimborát, mert nagyon sok a tanulnivaló, te meg az egész idődet a Cimborával töltöd el és nem a tanulással. Hát ezt igen helytelenül tetted. Sok-sok üzenetben figyelmeztettem unokáimat az idő helyes beosztására. Ha te megfogadod a tanácsomat, nem hanyagolatlak volna el a tanulást a Cimborá miatt s szüleid nem büntelnének azzal, hogy többé a Cimborát nem járatták. — **Dankó Irénke, Tübbös, Brassó megye.** Ugyáltszik, kedvence vagy Mikulásnak, ha hozott neked egy szép léli kabátot, egy kötényt, husz leut és öt tábla csokoládét, fűgét és más cukorkát. Nekem bizony, nem hozott semmit a jó öreg, de fő az egészség s köszönöm

kérdésedet, mind a ketten, nagyanyóka is, én is, jó órában legyen mondva, egészségesek vagyunk. — **Kakassy Erzsike, Marosvásárhely.** Jól emlékszem rád, bár rég nem írtál. Azért, hogy már nem jár neked a Cimborá, egész bátran írhatok ezután is és szívesen elolvasom szárnypróbálgatásaidat. A Kis Marcsu története, valóban, szárnypróbálgatás, de mi is lehetne egyéb a te korodban? Elismerem azonban, hogy figyelemreméltó szárnypróbálgatás. A szelmalomrejtvényed sorra kerül. A pontrejtvény megfejtését felelted közölni velem, pedig volt rá helyed bőven, mert rengeleg sok oldalt küldtél füresen, ami bizony nem mutat takarékosagra. — **Antónia Gabi és Klári, Magyarországi.** Emlekszem, hogy válaszoltam nektek, de türelemmel kell várnotok a válaszra, mert soha sem férnek el az üzeneteim azon a két oldalon, ami az üzenetek számára fenn van tartva. Annak igen örvendek, hogy a skarlát járvány megszűnt nálatok, mert ez igen veszedelmes betegség. — **Bisztray Margit, Ciocbiua.** Aranyosgyéresről a regátba költöztek s emiatt egyideig nem írt nektek a Cimborá, mert igen távol laktok a postától. Hát bizony, jól el lehettek zárva a világtól, ha kint a tanyán laktok, távol rokonoktól, jó ismerősöktől s elhiszem, hogy különösen télen jó volna, ha volna bőven olvasnivalók. Örömmel látom, hogy te már segítségére vagy az édesanyádnak, mert te vagy a legnagyobb s rajtad kívül még négy kisebb testvéred van. Legközelebbi leveledben közöld velem, hogy rokonok-e Bisztray Gyula, a jeles író? — **Veres József, Bánffygyönyű.** Dehogy haragszom a bizalmas megszólításért, hiszen az ellenkezője esnék rosszul. S rád éppen hogyan haragudnám, aki már dec. 12-én boldog karácsonyt kívánsz nekem? — **Kálló Vilma, Szilágysomlyó.** Előadást rendeztek a zárásban, te magad is résztvevél benne s az előkészületek miatt nem volt időd az írásra. Számon tartom azonban az ígéretedet, hogy ezután gyakrabban fogsz írni. Az én könyvtáramból, december közepén, amikor ezt az üzenetet írom, még csak az első füzet látoft napvilágot, de ezidő szerint összesen tíz füzet van sajtó alatt, amelyek remélhetően, hamarosan megjelennek. **Merk Bözsi, Turterebes.** Minden kezdet nehéz, kezdetben nehéz a rejtvény megfejtés is, de hétről-hétre könnyebb lesz az, csak fejleged a rejtvényeket szorgalmasan. Hálás lehetsz kedves szüleid iránt, akik tizenegyedik születésnapodra megrendelték a Cimborát, mert, amint írod, oly jól esik neked, hogy magyarul és oly sok, szép kedves dolgot olvashatsz. — **Élías Elza, Kolozsvár.** Hát te voltál az a szórakozott unoka? Anyukád, amikor megtudta, mi történt, azt mondta, hogy ebből egészen rád ismer s most mind ezzel bosszantanak. Azt hiszem, nem firt soká ez a bosszantás, de mindenesetre kívánatos, hogy leszokjál a szórakozottságról, mert erős ak rittal erről is le lehet szokni. Ha például leülisz levelet írni, jó előre fontold meg, hogy a levelet alá kell írni s nem szabad megfeledkezni arról, hogy hol és mikor kell. Ha esetről-esetre így fegyelmized magadat, később már maga-magától írod alá s keltezed a leveledet. Azt írod, nagyon sok a tanulnivalód az iskolában, de azért a Cimborát mindig elolvasod. Szóval, nem gyógyíthatatlan a szórakozottságod, mert lám, a sok tanulnivaló mellett sem felejtet elolvasni a Cimborát. De még az sem vall szórakozottságra, hogy ügyesen írtál meg egy francia viccel s jól szerkesztetted meg a pótlórejtvényt s lám, nem történi meg veled, hogy a

pótlórejtvényt összecseréled a francia viccel! — **Filep Jenő, Magyarországi.** Igen kedves a te első leveled. Azt írod, egy szép őszi napon barátságos, jó magyar arcu bácsi lépett be hozzátok. Édesanyád mindjárt észrevette jó székelyes beszédéből, hogy becsületes ember. A láskájából kivett egy Cimborát és te csodálkoztál, hogy efféle lap is létezik. A mesélő bácsit megszeretted az első látásra, de még jobban a Cimborát, mert nagyon szép cimlapja van. A mesélő bácsi megmagyarázta, hogy Elek nagyapó szerkeszti ezt az újságot a jó gyermekek számára. Édesanyád mindjárt megígérte, hogy megrendeli neked. Nemsokára hazajöjt édesapád és meg is rendelle, Hűségesen olvasod mindennap és minél többet olvasod, annál jobban szereted. Aztán így fejezed be leveledet: „A jó Isten éltesse nagyapóit sokáig, hogy a Cimborával sok gyermeknek örömet szerezzen. Ez az én karácsonyi üdvözlésem”. Ime, csaknem szóról-szóra leközöltem a leveledet, amely talán az első leveled, de oly szép levél, amilyen szép csak egy ártatlan gyermeki levelekben születheik. A jó Isten tartson meg téged is, szüleidnek nagy öröme. — **Weisz Kató, Szilágysomlyó.** Ha azt hitted, hogy már nem is válaszolok neked, nem jól hitted, mert lám, válaszoltam, amint, hogy én különbség nélkül minden levélre válaszolok. A leveledben említett halálesetről nem hallottam, pedig Anna néniőt is ugyanaznap kaptam levelet, mint tőled. Névrejtvényed sorra kerül. — **Gergényi Ferike, Kolozsvár.** A pótló és kockaszámrejtvényed sorra kerül. A betűrejtvény ismerős. — **Follinek Ádám és Nóra, Nagysomkúf.** Irtam a kiadóbácsinak, hogy pótolja a nyert könyvet. — **Varga János, Kolozsvár.** A pontrejtvényénél annyi pont szükséges, ahány betű van az illető szóban, máskülömben lehetetlen a megfejtése. Ennek a hibának a kijavításával, hogy te a kelleténél sokkal több pontot használasz, közölhető a rejtvényed. Nevemmel kapcsolatos rejtvényt nem közlök. — **Szántó Cili és Józsi, Nagyvárád.** Csupa gyönyörűség oly kedvesen mosolyognak rám a szép kerék betűk. Hát még, ha levelet is írnátok, nemcsak megfejtést! **Benedek Edlő, Bucuresi.** Azt kérde, mivel halálhalhatókat meg nekem azt a sok szeretetet? A felelet igen egyszerű: az enyémhez hasonló szeretettel. Minthogy sokan kívánják az arcképemet, minden unokámnak, fájdalom, külön nem küldhetek. Egyszer majd talán leközölöm a Cimborában, bár voltaképpen ez nem illendő dolog, hogy az ember saját lapjában közölje le az arcképét. A H₂O vegytani megnevezése a víznek. A nővéred azért találta ki, mert ő már bizonyosan tanult vegytant. A 48. számot pótolja a kiadóbácsi. **Roska Piroksa, Máramarossziget.** A pótlórejtvény sorra kerül, a betűrejtvények régi jó ismerősek. A kiadóbácsi pótolja a 40. és 41. számot. **Ladányi Tibor, Nagyvárád.** Bizonyos, hogy elvesztelt a leveled, mert most találkozom először a neveddel. A régi feliratot, amelyet Tutánkámen sírjában találtak s melyet valószínűleg azért találtak ott, mert Tutánkámen gyermekei is a Cimborát olvasták, közölni fogom. A nyári vakáció leírásával lekestél, most már várnod kell a jövő nyárig. — **Kovács Gézuka, Bánffygyönyű.** Te igazán boldog vagy, ha a boldogságodhoz csak az hiányzik, hogy én fogadjalak be unokáim közé. Hogyne fogadnálak be, amikor oly igen szereted a Cimborát. Szeretelért szeretetet érdemelsz. Az írásoddal megvagyok elégedve, második elemistától jobbat nem igen várhatok.

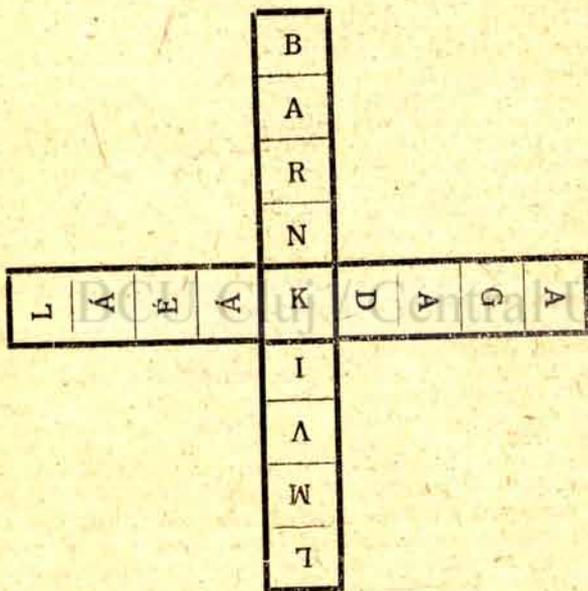

FEJTŐRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvényt megfejtése is jogosít!
 A rejtvényt megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követhető hónap végén közlöm!
 A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Szélmalomrejtvény.

Beküldte: VARGA RÓZSIKA.

Egy kedves dal első sora.

Pótlórejtvény.

Beküldte: PAÁL JÓZSEF és ELEK.

— utya	— örgy
— uca	— r
— t	— ánc
— óra	— lma
— tt	

A hiányzó betűk egy híres író nevét adják.

Szórejtvény.

Beküldte: VIRSIK ELEMÉR.

12 hónap — Duna

Az árvíz és a Cimbora

Mindannyian hallottatok róla, hogy karácsony előtt Erdélyszerte nagy olvadások voltak. A hegyek tetején és oldalán összegyülemlett hó olvadásnak indult és a lerohanó víz megduzzasztotta a patakokat és folyókat. Bizony, bizony sok-sok falu és város víz alá került és sok békés ember menekülve hagyta el szeretett és nyugodalmatlan lakóházát. A vasuti forgalom is elakadt, mert az ár elszakította a töltéseket megrongálta a vasuti hidakat.

... És itt érzi meg a Cimbora az erdélyi árvízet. A megrongált hidakon át jön Szatmára a papiros, amelyen a fi lapotokat, a Cimbora, nyomják. És addig, amíg ezeket a hidakat teljesen rendbe nem hozzák, nem küldhetik a gyárak a papirost. Így történik aztán meg, hogy a Cimbora mostani egy-két száma nem a régi szép papiroson kerül elibétek, mert ez a drága és szép papiros nem érkezett meg. Bizzunk a legjobbra, bizzunk abba, hogy mire a legközelebbi számot nyomjuk, itt lesz a szép papiros és szebb lesz a Cimbora.

CIMBORA

szerkesztősége és kiadóhivatala.

Szerkesztőség:

Bajánii-Mici (Kisbaczon) u. p. Bajánii-Mare (Nagybaczon) jud. Treiscaune (Háromszék-megye). E címre küldendők a „Cimbora” részére szánt kéziratok, az Elek Nagyapóhoz írott levelek és rejtvénymegfejtések.

Kiadóhivatal:

Satu-Mare (Szatmár) Str. Cuza Voda 4.

A kiadóhivatalhoz küldendők a „Cimbora” előfizetési bejelentései és díjai.

Előfizetési díjak:

- Romániában évi 400 lei, negyedévenként 100 lei.
- Csehszlovákiában évi 80 csehkrona, negyedévenként 20 csehkrona.
- Magyarországon évi 144.000 magyar korona, negyedévenként 36.000 magyar korona.
- Ausztriában évi 112.000 osztrák korona, negyedévenként 28.000 osztrák korona.
- Jugoszláviában évi 200, negyedévenként 50 dinár.

Laptulajdonos: Szabadsajtó-könyvnyomda és Lapkiadó rt.
 Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.

ELKÉPZELNI SE LEHET szebb, jobb és olcsóbb könyveket a Hoffmann Ferenc ifjusági regényeinél. A MINERVA Irodalmi és Nyomdai Műintézet Rt.-nál (Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 1, ezekből a következők kaphatók darabonként 50 leiért:

1. Küzdelmek.	5. A jószág diadala.
2. A tél birodalmában.	6. Frigyes és II. ci.
3. Viszontagságok a tengeren	7. Ehrlich Jakab.
4. A tallizmán.	8. Nehéz idősk.

Posta útján is megrendelhetők a pénz előzetes be-
 küldése mellett vagy utánvétellel.